

Nové Bratrské Listy

z obsahu:

kázání – Kam jen ten svět spěje

z dějin – biskup David Nitschmann

unitas fratrum – naše společné poklady

zprávy ze seniorátu – Praha, Turnov

církve – projev prezidenta SRN

ke shromáždění SRC

nový zpěvník

Láska k Bohu je ta nejvznešenější moudrost.

(Sírachovec 1,10)

obsah

kázání

Kam jen ten svět spěje 59
(P. Sláma)

biblické a teologické studie

Písně Jana Augusty (jhr) 62

dějiny

D. Nitschmann
- 250 let od jeho smrti (jhr) 66

unitas fratrum

Our Moravian Treasures
část 3 69

Změna redaktora Hesel (red) 74

náš seniorát

Praha (eš) 75

Turnov (oh) 76

z církví

Medaile senátu pro faráře (red) 77

Projev spolkového prezidenta
SRN ke SRC (z webu e-církev) 78

nový zpěvník (J. Halama) 82

Bratr Tůma Němec († 1522)

Nové Bratrské Listy

24. ročník (2022)

Vydává OCHRANOVSKÝ SBOR
při ČCE v Praze

Čajkovského 8, 130 00 Praha 3

mail redakce: halama@etf.cuni.cz

Registrováno pod zn. MK ČR E 12555

editorial

Milé čtenářky a čtenáři,

toto číslo časopisu dostáváte vinou redakce se značným zpožděním. Protože však nedorazily žádné urgencye a rozhořčené hlasy, předpokládám, že to nesete dobře.

Co dobře neneseme, je situace, do které nás tlačí skutky šíleného diktátora a která nám přináší citelné obtíže a omezení. Přitom si stále můžeme uvědomovat, že jsme zatím v relativním bezpečí a pohodlí, oproti tisícům lidí, kteří trpí a umírají.

Otázku, kam ten svět spěje, která se nutně ozývá, probírá i naše úvodní kázání z pera starozákonníka Petra Slámy. A není to beznadějně.

Aktuální slovo k válečnému podniku Ruska zaznělo i na valném shromáždění SRC - ne ovšem od církevního představitele, ale od křesťana - politika. Najdete je v rubrice Z církví.

V jubilejním roce Jana Augusty se vrátíme k jeho písněvé tvorbě, jak nám ji přibližuje nová kniha a připomínáme si také výročí úmrtí prvního biskupa Obnovené jednoty.

Přinášíme další část studie o našich „Moravanských pokladech“, tedy o nejdůležitějších společných tradicích UF.

Píši editorial těsně po neděli díkůvzdání a dobrých důvodů k němu je spousta. To, co se nám bortí, není Boží stvoření, ale naše lidské výtvořky a konstrukce, smlouvy a transakce.

Chvála tomu, jehož smlouva s námi platí věčně, protože byla jednou provždy zafixována na kříži.

Srdečně váš Jindřich Halama

**Děkujeme za podporu pro náš časopis.
Číslo účtu 2900700247/2010**

kázání

Kam jen ten svět spěje

Věz, že v posledních dnech nastanou zlé časy. Lidé budou sobečtí, chamtiví, chvástaví, domýšliví, budou se rouhat, nebudou poslouchat rodiče, budou nevděční, bezbožní, bez lásky, nesmiřitelní, pomlouvачní, nevázaní, hrubí, lhostejní k dobrému, zrádní, bezhlaví, nadutí, budou mít raději rozkoš než Boha, budou se tvářit jako zbožní, ale svým jednáním to budou popírat. Takových lidí se straň. Patří k nim ti, kdo vnikají do rodin, aby nalákali lehkověrné ženy plné hříchů, ovládané rozličnými touhami, které by se pořád chtěly učit, a nikdy nemohou přijít k poznání pravdy. Jako Jannés a Jambrés odporovali Mojžíšovi, tak i ti falešní učitelé odporují pravdě. Jsou to lidé se zvrácenou myslí, kteří ve víře selhali. Ale s jejich úspěchy už je konec. Jejich zaslepenost bude všem stejně zjevná jako oněch dvou. (2 Tm 3,1-9, ČEP)

Počítej s tím, že v posledních dnech nastanou těžké chvíle. Lidé budou samolibí a peněz chtiví, pyšní, arogantní, rouhaví, neposlušní rodičů, nevděční a nesvatí, nelibostní, nesmiřitelní, negativističtí, nespoutaní, nevychovaní a nekulturní, zrádní, hrubí, zhulení, požívační spíše než bohulibí, navenek sice jako zbožní, ale svými činy to popírající. Tak takovým se vyhýbej. Jsou mezi nimi i takoví, kteří pronikají do domů a loví ženské kypící hříchem a ovládané všelijakými touhami, které by se stále učily, ale nikdy nebudou s to dojít poznání moudrosti. Jako se kdysi proti Mojžíšovi postavili Jannés a Jambrés, tak se nyní staví proti pravdě. Jsou to lidé zkažené mysli a ve víře nepevní. Daleko však nedojdou. Jejich bláznivost se ukáže každému, stejně jako u těch dvou. (vlastní překlad kazatele)

V posledních dnech nastanou zlé časy. Připomíná to vzdychání starších nad dnešní mládeží. Pořád prý jen visí na mobilu, nemá úctu ke starším, neumí vzít za práci a nesportuje. Jo, to za našich mladejch let, bejval svět jako květ, končí takové vzdychání. Nebo pokračuje vzpomínkou na to, co všechno jsme my starší museli zvládnout, v čem jsme to měli těžší, a přesto jsme si poradili. Takhle vzdychá snad každý, kdo se přehoupne do druhé půlky života. Jenomže i ti nejstarší mezi námi byli jednou mladí. Objevovali svět, který se tehdy třeba právě otrásal ve válečné vřavě, a oni dělali některé věci nově, zkoušeli to a odpoutávali se od starých vzorců. A jejich rodiče pak po večerech, když ti naši nejstarší – třeba sestra Zalabáková, tehdy ovšem dospívající – šli spát, vzdychali, že ta Dagmar se ale divně módí a kam ten svět spěje...

Je to ale opravdu tak, že to se světem spěje od deseti k pěti? Někteří moudří lidé jsou naopak přesvědčení, že svět se vyvíjí k lepšímu. Filozof Georg Wilhelm Friedrich Hegel pustil na počátku 19. století do světa představu, že dějiny jsou tvořeny tím, jak postupně v myslích lidí dochází sebeuvědomění duch, což se projevuje postupným intelektuálním a kulturním zráním lidstva. Když o půl století později

přišel Charles Darwin se svou teorií o původu druhů a přirozeném výběru, zdálo se, že má myšlenka vývoje od nižších forem k formám vyšším navždy vyhráno. Těto představy se pak po svém chopili komunisté a my všichni máme hluboko pod kůží učebnicovou představu, že se svět sám od sebe vyvíjí od prvobytně pospolné společnosti přes feudalismus ke kapitalismu a dál. Ale do toho po večerech vzdycháme, že za našich mladých let... Kam tedy svět spěje? K lepšímu nebo k horšímu?

Bible, naše životní mapa, nám na tuhle otázku nenabízí nějakou stručnou odpověď, ale vlastně se kolem této otázky točí na všech svých stránkách. Z mnoha z nich se dozvídáme, že svět má svůj začátek a svůj konec. Ty oba má v ruce Pán Bůh. Úvahám o tom, jak ten konec bude vypadat, se v teologii říká eschatologie (*eschatos* = poslední). Je to podobor teologie, který se zabývá tím, jaký bude konec všeho kolem nás. Eschatologický je i oddíl z druhé Timoteovy 3. Začíná slovy: *Věz, že v posledních dnech nastanou zlé časy*. Takže spíš k horšímu?

Představa, kterou toto biblické místo vyjadřuje, se v mnoha obdobích opakuje v Novém zákoně, ale třeba také v rabínské literatuře – nebo v naší národní pověsti o blanických rytířích. Ve světě působí destruktivní síla, která žene svět do záhuby. Věci spějí k horšímu. Ale to není celé: až bude nejhůř, tak se do světa vlomí Boží záchrana, která ve světě zachrání a naplní všechno, co tady zatím živořilo někde na periférii, naplní to novou silou a novým životem. Jako křesťané neseme – jako když skauti o Vánocích roznášejí betlémské světlo – neseme světu tajemství, že tato Boží záchranná akce už jako pokusný jaderný výbuch někde v nevadské poušti začala v Ježíši Kristu. V Ježíši Kristu Bůh v malém, „laboratorně“, na osudu jednoho židovského muže, předvedl, jak vypadá jeho plán s tímto světem, který je jeho, ale který se vymkl z kloubů a ničí vše dobré kolem sebe i v sobě. A jako Bůh vzkřísil Ježíše, kterého tento svět utloukl, či spíše přitloukl na kříž, protože žil v absolutní otevřenosti Bohu, tak se Bůh na konci tohoto světa postaví nad troskami světa (a nad našimi troskami) a povolá k novému životu všechno, co tady bylo jeho, ale v tomto světě prohrávalo.

Z toho, že se bavíme o vzkříšení, je vidět, že spása není věcí postupného vývoje. Věci samy od sebe nespějí k lepšímu. Jako křesťané jdeme životem s nadějí, že úplný konec (i ten náš) má v ruce Pán Bůh a my ho můžeme vyhlížet s důvěrou. Ale než k tomu dojde, může se ledacos kolem nás i v nás pokazit a nedopadnout dobře.

V rámci Bible existuje tradice skepse vůči světu a jeho možnostem vývoje. Ba svým převažujícím hlasem Bible proti představě samočinného vývoje protestuje. Očekávání, že se Pán Bůh sám ujme spásy světa, se v Bibli celkem často vyjadřuje obrazy vystupňovaného zla těsně před tím, než uhoří spása. Jako by dobro, které v Kristu přichází, aktivizovalo zlo, které se tímto dobrem cítí ohroženo a pokouší se ubránit své pozici.

V oddílku ze 2 Timoteovi 3 je to celý katalog neblahých jevů, které budou charakterizovat poslední čas. Těch jevů nezůstane ušetřena ani církev. Oddíl nám servíruje

celou řadu obrazů, jejichž společným jmenovatelem je přetvářka a neláska, všelijaké alternativní projevy zbožnosti, které ale za sebou nechávají rozvrat. Můžeme se jenom dohadovat, jak přesně vypadala krize ve sboru, o níž pisatel epištoly mluví. Ale jsou to obrazy dost určité na to, abychom se v nich sami občas našli – a dali si na ně kajicně pozor.

A je zde také jedna biblická hádanka. V tomto oddílu zazní jako odstrašující příklad jména jistého Jannése a jeho záhadného partáka či bratra Jambrése, dvou mudrců, kteří prý zkomplikovali Mojžíšovu službu. Problém je, že o nich nikde ve Starém zákoně nečteme. Jsou to apokryfní postavy, které se vyskytují třeba v textech nalezených v Kumránu a později, už po vzniku křesťanství, v některých gnostických a také rabínských textech. Podle kumránských textů to byli egyptští mudrci, kteří předváděli stejné zázraky jako Mojžíš s Áronem (Ex 7,8-13). Podle rabínských textů to zase byli pomocníci Bileáma, který podle Nu 22-24 dostal za úkol proklít Izrael. Bylo by zajímavé zjistit, jak se tihle dva kouzelníci dostali do Bible. Vnikli do ní podobně jako oni *učitelé, kteří vnikají do rodin, aby nalákali lehkověrné ženy, plné hříčů, ovládané rozličnými touhami, které by se pořád chtěly učit, ale nikdy nemohou přijít k poznání pravdy* (v. 6-7)? Ta dvě konkrétní jména nám připomínají, že ještě nejsme v nebi a že i v církvi člověk někdy narazí na velmi světské, pokřivené nebo chorobné způsoby jednání. Připomínají nám, že církev nespasí svět svými kvalitami, ale jen tím, že bude vyhlížet svého Pána a Spasitele.

Na to jsme někdy – já alespoň určitě – po listopadu roku 1989 trochu pozapomněli. Změnu režimu jsme tehdy vnímali jako Boží vysvobození. Odtud není daleko k myšlence, že polistopadový vývoj u nás, nebo šířeji: demokracie, je totéž co Boží království. Komu tento rozdíl zmizel, ten bývá opakovaně zklamán tím, co se u nás, ale i v tyto dny s obnaženou brutalitou na rusko-ukrajinském pohraničí, odehrává. Přitom to ale – teologicky viděno – zas takové překvapení není.

My přece *jsme* vyhnaní z ráje! *Svět všecken ve zlém leží*, přísadí si 1 Janova 5,19. *Moje království není z tohoto světa*, říká Ježíš Pilátovi (J 18,16). Různé krize nás vždy znovu zaskočí. Ale nejsou něčím, o čem bychom z Bible nevěděli. V tom všem mějme na paměti: v tomto krizovém, někdy přímo válečném prostředí už partyzánsky operuje Boží království. Je to proměňující moc, které patří budoucnost. Tam, kde se přiblíží, vzepne se často v jakési poslední křeči k útoku také zlo. Ale vítězství patří Pánu Bohu, to je tak jisté, jako je jisté, že byl Kristus – jako první z lidí – vzkříšen z mrtvých.

Hospodine, Pane Bože, drž nás, všelijak nepevné, v pevné naději, že tvoje království přichází a týká se nás i všech našich dobrých snah.

(Petr Sláma, z knihy kázání Spásu všem lidem. MLÝN, Jihlava 2022)

biblické a teologické studie

Písně Jana Augusty nová zjištění o bratrských písních

Tímto příspěvkem plníme slib, který jsme dali v prvním letošním čísle časopisu, že o knize o Augustových písních přineseme důkladnější informaci.

Že byl Jan Augusta plodným a dobrým autorem duchovních písní, to všichni známe z vlastní zkušenosti. Náš Bratrský zpěvník z roku 1954 obsahoval hned 13 písní připisovaných Janu Augustovi. Nový evangelický zpěvník jich má 14. Je to však jen zlomek toho, co Augusta složil.

Jan Blahoslav vytvořil rejstřík k Ivančickému kancionálu (1564), kde je Augusta uveden jako autor u přibližně 140 písní a Blahoslav píše, že „*jest ještě i více od něho složených písní, o nichž dobrá jest vědomost...*“

Pisňovou tvorbou Jana Augusty se v poslední době po léta důkladně zabývala dr. Eliška Baťová a roku 2018 vydala knihu *Písně Jana Augusty. Druhá tvář bratrské hymnografie* (KLP, Praha), ve které přinesla velké množství nových informací o bratrském zpěvu vůbec a o písních Jana Augusty zvláště.

Augusta, jak víme, přišel do Jednoty jako pražský utrakvista ve svých 24 letech a začínal u Bratra Lukáše. Bratr Lukáš sám pracoval na novém vydání kancionálu, protože kancionál vydaný 1519 (který se do našich časů nezachoval) pokládal v mnoha bodech za nedokonalý. Dokládá to předmluva k Šamotulskému kancionálu Bratra Jana Blahoslava, kde píše:

„...žeť se jim to velmi nezdařilo, nebo do té knihy některé písně vloženy jsou proti vůli a vědomí jejich, některé vypuštěny, některé na některých místech pozměněny, načež i nejednou Bratři toužili, i exemplář vlastní rukou Bratra Lukášovou psaný to ukazuje. Pro kteroužto příčinu začali sou opět Bratři ty Písně napravovati a některé, kterýchž potřebí bylo, znovu dělati, což až do dnešního dne v rukou máme.“

V té době tedy přišel Augusta do Boleslavi a po Lukášově smrti pracoval s Bratřími na novém vydání, což byl známý Rohův kancionál (1541). V něm bylo, jak píše Blahoslav, 39 Augustových písní.

Augusta byl roku 1548 uvězněn, na přípravě dalších kancionálů tedy pracovat nemohl, přesto pracoval nesmírně pilně. Udělal důkladnou revizi písní z Rohova kancionálu, která však zůstala nepoužita. Jakub Bílek o tom píše: „*...vědouce o nich, že je má, nic mu o ně neříkali, aby jim je ven vydal... zůstávají v zahrabání a v oulehlí, nebo bez nich oba kancionálové, polský (Šamotulský 1561) i evančický (1564), vytištění sou...*“

Jednota, zastoupená především novými biskupy (jejichž volbu Augusta odmítal, protože k ní nedal souhlas), se někdy na konci 50. let přestala ohlížet na jeho mínění

a rady a konala po svém. To Augusta těžce nesl a vzájemné vztahy se ochladily. Přesto v této době (červen a červenec 1562) sepsal Augusta celý zpěvník. Pravda, větší na písní je starší, jen 17 je zcela nových. Tento zpěvník, nadepsaný „Písně Bratra Jana Augusty, kteréž dělal u vězení“, obsahuje celkem 212 položek a zůstal v rukopise, který byl Augustovi odebrán a odvezen do Vídně, dnes je v Rakouské národní knihovně.

Zmíněný Šamotulský kancionál obsahuje 99 Augustových písní, dost upravovaných, což Augusta nelibě nesl. Bílek to vyjadřuje: „*vytištění sou s jinými korekturami jakejmisi, jimiž nejedno víc zkaženo a zbytečně změněno než napraveno jest.*“ Blahoslav naopak píše v předmluvě ke kancionálu, že Augustovy písně bylo nutno hodně poopravit a někde předělat. Oba měli velmi rozdílné názory na to, jak má vypadat duchovní píseň.

Přesto se k dnešnímu dni dochovalo v kancionálech nebo v rukopisech 260 písní, jejichž autorem je Jan Augusta. Jeho pojetí organizace a podoby duchovního zpěvu se však v Jednotě neprosadilo, tuto roli převzal Jan Blahoslav a přestože v jeho edicích kancionálů zůstala významná část Augustových textů, celkové pojetí kancionálů, teologie písňových textů a podoby bratrských bohoslužeb se formovalo pod jeho vedením. Augusta měl představy jiné, související s jeho utrakvistickým původem, který nikdy nezapřel, a také s tradicí především Boleslavských Bratří, tedy Lukáše a Jana Roha.

Eliška Baťová ukazuje na dochovaných materiálech, že vedle tradice bratrského zpěvu, jak ji známe po Blahoslavovi, měl bratrský zpěv i „*druhou tvář*“, předblahoslavovskou, jejímž představitelem Augusta byl, ale z níž se zachovalo jen málo.

Otázku, jak rozsáhlé a jak oprávněné či zbytečné byly úpravy Augustových písní Blahoslavem, by bylo nutno důkladně a pracně studovat. Na ukázce známé písně „*Snažujme se v tomto světě*“ (mimochodem z nového EZ vyřazené) však žádné velké změny nenajdeme, měnil se jen pravopis, někde pokus zlepšit rým, jinde rytmus verše. Oproti změnám provedeným v 19. století (to máme v BZ 302) to žádné opravdové změny nebyly.

Zde je znění písně, jak ji nacházíme v Rohově kancionálu, změny v Ivančickém kancionálu jsou v závorce.

*Snažujmež se v tomto světě Bohu ve všem líbiti,
hříchy mrtvíc v svém životě z víry za Kristem jíti,
neboť jest on pravý vůdce, svým do nebe cesty strůjce,
kdož za ním s svým křížem půjdou, slávyť věčné s ním dojdou. (1564 - důjdou)*

*Bůhť náš miluje spravednost a hříchův nenávidí,
čiňmež my v ní svou povinnost a budemť jemu mílí. (1564 – a budem)*
*U víře Jezukristově, v němž nás činí vzácné sobě,
v níž podle svých povolání mějme ctné obcování.*

*Což každý z té povinnosti od sebe má činiti,
vyplňujž to s ochotností, jinak budeš hřešiti.
A což kdo tobě zadrží, nechť se to příliš neváží.
Ty hled' vždy po Bohu jíti a milosrdným býti.*

*Tak budeš syn nejvyššího v Kristově účastnosti, (1564 oučastnosti)
Boha Otce nebeského, čině což mu k libosti.
Protož hříšné tělo sužuj, k spravednosti je obětuj,
neb jest to ta oběť živá, pro Krista Bohu libá.*

*Obětujmež ji s milostí, Krista v tom následujíc,
s celou pravou důvěrností, sebe nic nelitujíc.
Neb se Kristus nelitoval, když se za nás v oběť vydal.
Budmež jemu v tom podobní (1564 – ó budmež mu v tom podobní),
jsouc bližních svých milovní.*

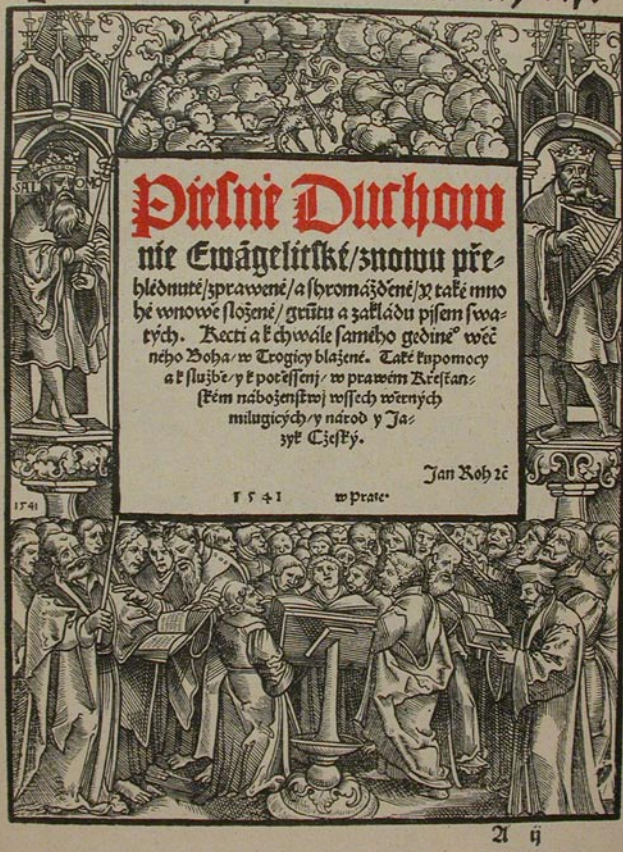
Dodatek – k podobě Jana Augusty

Zajímavé zjištění předkládá autorka knihy jako exkurz. Jde o Augustovy portréty. Nejznámější a nejužívanější portrét Jana Augusty pochází ze druhé poloviny 18. století (je použit např. ve staré publikaci Jednota bratrská v obrazech), tedy zhruba dvě století po Augustově smrti. Předpokládalo se, že podobizna bude spíš ideálním portrétem, který nemusí mít s Augustovou podobou nic společného. Na titulním listě Rohova kancionálu, kde je zobrazeno zpívající shromáždění, však stojí dva lidé v kněžském rouchu s ukazovátkem (rafíjí) v ruce. Jeden vlevo, zřejmě Jan Roh, druhý vpravo, a ten se nápadně podobá pozdějšímu portrétu Jana Augusty (vidět je dobře jen hlava, tělo je zakryto zpěvákem s tváří Jana Husa). Ještě zřetelnější je to později na titulním listě Šamotulského kancionálu, kde stejná postava, zjevně Augusta, stojí vlevo, vedle něj Blahoslav s brýlemi a patrně další tehdejší biskupové.

Výřez z titulního listu Šamotulského kancionálu, Jan Augusta vlevo

Písně Chval Božských.

titulní list Rohova kancionálu 1541, Jan Augusta vpravo s ukazovátkem

A překvapení nakonec: „Pro titulní list České mariánské muziky Adama Václava Michny z Otradovic, která vyšla roku 1647 v pražské jezuitské tiskárně, byl použit tentýž štoček s vyobrazením bratrského zpívajícího shromáždění, který byl vytvořen pro Pavla Severina 1541.“ (str. 64)

Portréty bratrských biskupů, zvláště Augusty, který byl ve své době vnímán jako hlavní kacír v celé Jednotě, se tedy ještě čtvrt století po Bílé Hoře dívaly na čtenáře ze stránek katolického protireformačního zpěvníku.

(jhr)

David Nitschmann – první biskup obnovené Jednoty bratrské

Ve čtvrtek 8. října 1772, tedy před 250 lety, zemřel v Bethlehemu v Pensylvánii první biskup obnovené Jednoty bratrské, David Nitschmann.

Narodil se v Suchdole roku 1695 a vyučil se řemeslu, stal se tesařem. Jako David Nitschmann tesař pak je řadu let jmenován v bratrských dokumentech, protože Davidové Nitschmannové ze Suchdola byli v prvních letech v Ochranově hned čtyři, a to tu byl ještě pátý David Nitschmann z Kunína. Davidů Nitschmannů zkrátka nebyl v Suchdole nedostatek. Hned tři Davidové Nitschmannové přišli spolu do Ochranova 12. května 1724, ani jeden z nich se tu však natrvalo neusadil, zemřeli jeden ve vězení na Moravě, druhý v Zeistu v Holandsku a třetí, který se stal biskupem, v Americe.

Náš David Nitschmann, tesař, prožil intenzivní duchovní zkušenost v roce 1722, když se vypravil do slezského Těšína k pietistickému kazateli Johanu Steinmetzovi. Ve svém životopise uvádí: *...Nato jsem mu vyprávěl, jak jsem už pět let strávil v neustálém neklidu a že jsem se hned po svém [duchovním] probuzení rozhodl z Moravy odejít, protože nemohu zůstat mezi katolíky. Když jsem mu na jeho otázku, kam se hodlám obrátit, odpověděl, že k luteránům, zrazoval mne. Nenajdu tam prý to, co hledám...*

V létě 1723 přišel do Suchdola Christian David a po krátkém opatrném zkoumání s obou stran se velmi sblížili. Jeden z nich, David Nitschmann kolář, strýc pozdějšího biskupa, píše: *Tak jsem si Christiana Davida oblíbil, že bych byl nejraději všecko nechal stát a ležet a šel s ním.*

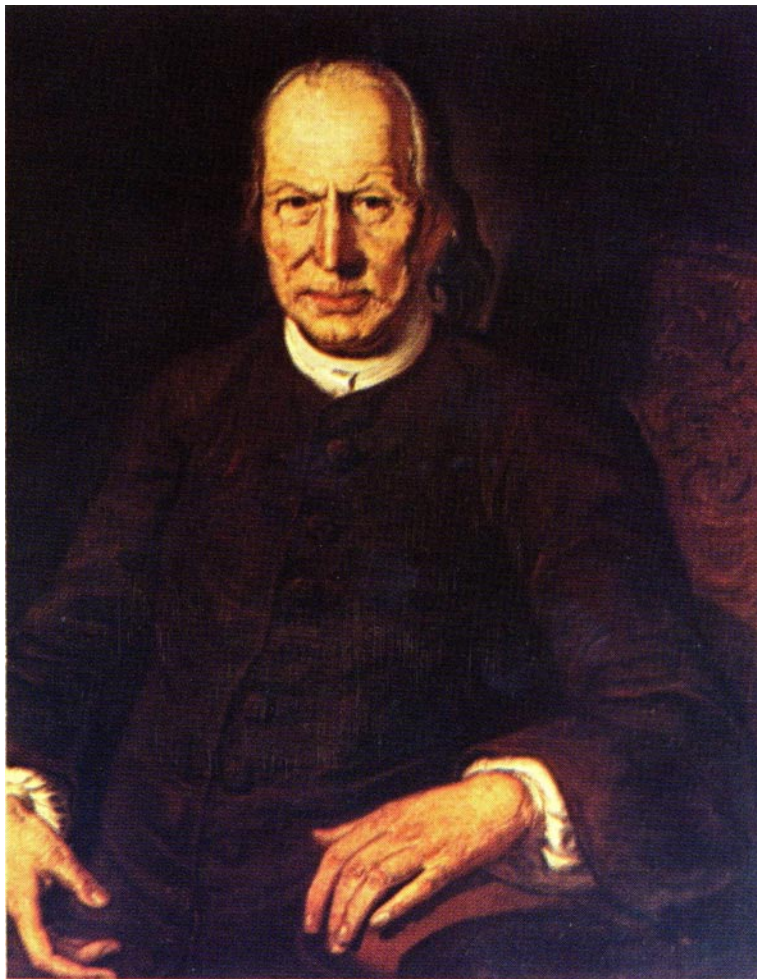
Stále více tajných evangelíků činilo rozhodnutí k emigraci, jistě i proto, že od roku 1722 byl správcem farnosti fanatický farář, který měl zřejmě nenávisť k nekatolíkům za podstatu křesťanství, věznil a týral mnohé lidi, násilím přepadal domy a hledal zakázané knihy. Jak přibývalo dalších a dalších skupin emigrantů, rostla zlost správců panství a krutost pronásledování.

1. května 1724 si několik mladých mužů, mezi nimi Davida Nitschmanna tesaře, předvolal rychtář, veřejně jim zakázal shromáždění a dodal, ať je nenapadne odejít pryč, že je vrchnost stejně dostane. Výsledkem bylo, že 2. května večer se právě těchto pět mladých mužů vydalo na cestu do Ochranova, kam dorazili 12. května 1724.

David Nitschmann si po příchodu do Ochranova postavil dům, se záměrem se tu usadit. Sám již svoboděn ve věcech víry, cítil závazek vůči těm, kdo zůstávali na Moravě, a několikrát se k nim vrátil, aby jim pověděl o možnosti vyznávat svou víru svobodně a povzbudil je také k emigraci (na jedné z podobných cest byl uvězněn jeho jmenovec, který pak 1729 ve vězení zemřel).

V roce 1726 se David oženil s Rozinou Schindlerovou z Kunína a o rok později se stal jedním z ochranovských starších. Od počátku byl mezi moravskými vystěhovalci výraznou postavou, konával bohoslužby v Ochranově ještě v době, kdy osada oficiálně patřila pod Berthelsdorf a bratří měli chodit na bohoslužby tam. Mnohým Moravanům však připadaly luterské bohoslužby příliš formální a podobné katolickému, sloužili si tedy mimo to sami, svým tradičním velice prostým způsobem.

David Nitschmann začal brzy dostávat významné úkoly a posláná, už roku 1728 byl vyslán do Anglie, v dubnu 1731 pak cestoval s Zinzendorfem do Dánska.

Podobizna biskupa Davida Nitschmanna z doby jeho posledních let v Americe

Jeho asi nejznámější mise přišla v dalším roce. 21. srpna 1732 odjíždí s Leonar-dem Doberem na ostrov sv. Tomáše jako misionář, čímž zahájili éru bratrských misí po světě. Nitschmann pomáhal Doberovi zorganizovat a zajistit misi, první měsíce jako tesař vydělával na obživu, než se Doberovi podařilo zavést své hrnčířské řemeslo. Již v dubnu 1733 se Nitschmann vrací do Ochranova, kde mezitím zraje k vyřešení sporná otázka, zda bratří budou součástí zemské církve, tedy luterské, nebo se pokusí obnovit staré tradice, jak si je přinesli z Moravy (byť za sto let tajného evangelictví leccjak proměněné). Nakonec padlo rozhodnutí zřídít znovu samostatné bratrské kněžství a jako kandidát na prvního biskupa byl jednoznačně vybrán David Nitschmann. 13. března 1735 byl v Berlíně ordinován bratrským biskupem Danielem E. Jablonským, Komenského vnukem, na prvního biskupa obnovené Jednoty bratrské.

Hned v dalším roce (1736) byl nový biskup vyslán se skupinou asi dvaceti lidí do Ameriky, kde se postupně utvářela struktura bratrských sborů. Již v březnu (10. 3. 1736) ordinoval prvního bratrského kazatele v Americe, což byla pravděpodobně vůbec první řádná ordinace v Americe mezi všemi církvemi (církevní pracovníci byli pravidelně ordinováni v Evropě, bratří byli první, kdo ordinoval místní lidi).

V Americe, do níž se potom opakovaně vracel, dlouho nepobyl, už za pár měsíců se vrátil do Ochranova a v květnu 1737 ordinoval společně s biskupem Jablonským druhého biskupa obnovené Jednoty, hraběte Zinzendorfa.

Za dva roky byl znovu vyslán do Ameriky, rozhodl o tom synod v červnu 1739. Tentokrát zůstal v Pensylvánii celých pět let, v létě 1741 se k němu připojila jeho manželka Rosina. Zvláštním úkolem biskupa Nitschmanna byla organizace misie mezi indiány a péče o pracovníky, kteří ji vykonávali.

Po pěti letech se vrátil do Ochranova, již v roce 1748 však do Ameriky putoval znovu, tentokrát krátkodobě. Roku 1753 zemřela jeho žena Rosina a následujícího roku odjel David Nitschmann do Ameriky naposledy, a zůstal zde posledních 18 let svého života. Od roku 1761 bydlel v Bethlehemu, kde 8. října 1772, před 250 lety, zemřel. Pochován je na bratrském hřbitově.

(jhr)

unitas fratrum

Our Moravian Treasures

kapitola 3 – Ve všech věcech láska

Přístup Jednoty k teologii

Teologie znamená v nejzákladnějším smyslu „mluvení o Bohu“. Obvykle je to slovo užívané pro označení akademické disciplíny výkladů a studia křesťanského učení. V bibli najdeme oporu pro důležitost teologie ve vztahu k životu a poslání církve. „Budte vždy připraveni dát odpověď každému, kdo by vás vyslychal o naději, kterou máte.“ (1Pt 3,15) Úkol teologie zahrnuje na jedné straně znát a uchovávat učení, které nám bylo svěřeno předcházejícími generacemi (2Tm 1,13), na druhé straně respektovat, že

evangelium je nutno kázat způsobem, který je srozumitelný a vhodný pro zcela určitou situaci těch, kdo budou naslouchat (2K 9,19-23). Úkol teologie tedy vyžaduje jak respekt k našim věroučným tradicím, tak otevřenost pro nové pohledy a zkušenosti ve snaze interpretovat zvěst křesťanské víry do situace, ve které žijeme. V této kapitole načrtneme několik bodů, kterými je přístup Jednoty k teologii charakteristický a které mohou poskytnout pomoc pro náš úkol promýšlet teologii dnes.

Dobrým výchozím bodem pro přemýšlení o teologii Jednoty je symbol vítězného beránka s heslem Jednoty: *Zvítězil beránek náš, následujme jej*. Beránek nás upomíná, že Kristus za nás zemřel a zachránil nás z moci hříchu a smrti (viz text o Vítězném Beránkovi – 2.2.2). Ale význam tohoto symbolu se netýká jen toho, co bylo v minulosti. Beránek je zobrazen jako jdoucí kupředu a vyzývající k následování. Kristus pro nás získal spasení, nyní jsme my voláni, abychom šli tam, kam nás vede. To znamená hledat Boží vůli v tom, co děláme. Motto Jednoty obrací naši pozornost k současnosti a budoucnosti. To neznamená ignorovat to, co se učilo dříve, ale mnohem spíš učit se z moudrosti našich předků ve víře, chceme-li zůstat věrni Božímu vedení i dnes. Důležité teologické postřehy Jednoty bratrské jsou přímo spojeny s určitými událostmi naší historie.

3.1 Následovat Kristovu cestu podle bible

Když byla Jednota založena v 15. století, bylo založení nové církve nezákonné. První sestry a bratři v Kunvaldu porušili zákon, když se rozhodli ordinovat vlastní kněží a biskupy a vytvořit vlastní bohoslužby. Museli stále vysvětlovat, proč jsou

přesvědčení, že bylo nutné rozejít se tak radikálně s existující církví. Důvod pro založení nové církve byl prostý – chtěli žít podle Ježíšova učení, jak je v Novém zákoně, namísto dodržování všech tradic, které se vyvinuly ve středověké katolické církvi. Věřili, že Ježíš dal svým následovníkům nový zákon, odlišný od ustanovení Starého zákona, protože byl založen na lásce místo strachu a násilí. Příklad celého Ježíšova života podle evangelií měl lidi učit, jak žít. Nejdůležitější částí Ježíšova učení však bylo Kázání na hoře. Zde Ježíš vyjádřil nejjasněji, že ti, kdo jsou čistého srdce, chudí v duchu, kdo působí pokoj, milosrdní, spravedliví a ti, kdo mají trápení jsou vpravdě blahoslaveni před Bohem.

Zde ustanovil nové přikázání, milovat nepřátele a žehnat těm, kdo vás pronásledují. První členové společenství Jednoty učili, že křesťan nesmí vzít zbraň a někoho usmrtit. Nesmí ani přísahat u soudů a na úradech. Křesťan má být za všech okolností upřímný, žít s bližními v pokoji, být milostivý a odpouštět druhým. Křesťan musí následovat Krista každý den, ve všem, co dělá. Má být čestný v podnikání a nesnažit se zbohatnout. Má být pokorný a sloužit Bohu i bližním, ne si nechat sloužit. Uvědomovali si, že věřit v Boha neznamena být o něčem přesvědčen, ale že se to ukazuje ve službě a oddanosti Bohu, i s tím, že kvůli evangeliu bude křesťan snášet obtíže a utrpení.

To, že užíváme bibli jako východisko pro naše teologické přemýšlení, radí Jednotu bratrskou do rodiny reformačních církví. Svědectví bible s Ježíšovým učením a příkladem, jako klíče ke všem výkladům, je základem, jímž se poměřuje život církve i společnosti a z něj plynou principy pro jejich reformaci. Stejně tak je Písmo pokládáno za základ víry a učení Jednoty bratrské. Všechno teologické učení je nutno poměřovat ve světle biblické zvěsti.

3.2 Rozlišení mezi věcmi podstatnými, služebními a případnými

Jednota od počátku rozlišovala mezi věcmi, které jsou podstatné pro spasení, věcmi, které tomu napomáhají (služebné) a věcmi, které jsou nepodstatné, vedlejší (případné). Toto rozlišení bylo uvedeno již v roce 1464 a později je rozpracoval biskup Lukáš Pražský (asi 1460-1528), jeden z předních teologů staré Jednoty. Otázka, o kterou tu šlo, byla, jak se ustanovení, učení a tradice církve vztahují ke spasení. První Bratří trvali na tom, aby se skutečnost spasení nemísila s oblastí lidských ustanovení.

Podle Lukáše jsou věcmi podstatnými pro spasení Boží dílo stvoření, Kristovo dílo vykoupení a dary Ducha svatého. Lidskou odpovědí jsou víra, láska a naděje. Služebné věci zahrnují skutečnosti, které jsou důležité ve službě těm podstatným, samy však spasení nepůsobí. Například církev, kněžství, svátosti, Písma svatá a křesťanská věrouka. Věci případné pak jsou určité církevní zvyky, které je možné podle okolností měnit, jako podoba bohoslužeb, užívání písní nebo oděv kněží.

Jedním způsobem, jak si objasnit, co jsou podstatné věci, je ukázat si, jak se Bratřím vedlo před 500 lety. Když vrchnost uvězní vaše biskupy a kněží, pálí vaše bible, zavírá vaše modlitebny a zakazuje vám přijímat svátosti, můžete i tak zůstat křesťany? Pokud ano, žádná z těch věcí není podstatná. Přitom je za normálních okolností pro křesťanský život velmi důležité mít kazatele a biskupy, bible, místa na setkávání a vysluhování svátostí.

Pokusme se blíže podívat na „věci podstatné“. Podle Lukáše Pražského je jich šest. Bůh tvoří, vykupuje a žehná, člověk odpovídá vírou, láskou a nadějí.

To první podstatné je, že Bůh tvoří. Mimo Boží stvoření neexistuje nic. To druhé, Bůh vykupuje lidstvo. Lidé se ze svých hříchů nemohou zachránit sami. Jedině Kristus je Spasitel. A třetí, je podstatné, aby se Duch svatý dotkl lidských životů darem svatosti. To jsou věci, které Bůh koná, ať tomu lidé věří nebo ne. Tím, že někdo nevěří v Boha, nepřestává Bůh být Stvořitelem. Ježíš zemřel, aby zachránil hříšníky, i když si to my hříšníci nezasloužíme. A Duch svatý nám žehná a posvěcuje nás, i když jsme toho nehodní. To jsou podstatné věci: Bůh nás stvořil, vykoupil a posvěcuje nás. A podstatné není nějaké určité pojetí stvoření, vykoupení a posvěcení – podstatné je, že Bůh to činí.

Podstatné věci na lidské straně jsou víra, láska a naděje. Působí všechny společně. Věříme-li, milujeme Boha a bližního a máme naději do budoucnosti. Víra je víc než něčemu věřit. Znamená to přijmout něco jako střed svého života a spoléhat na to. Řekneme-li, že věříme v Boha, znamená to, že Bohu a jeho dílu ve světě důvěřujeme. Že věříme, že Bůh je Stvořitelem všeho a všechno, co Bůh stvořil, je dobré. Znamená to věřit, že celý svět a každý v něm patří Bohu. Milujeme-li Boha Stvořitele, znamená to, že milujeme také vše, co Bůh stvořil a zacházíme s tím s úctou. A věříme-li, že všechno bylo stvořeno Bohem a že všechno, co Bůh stvořil, je dobré, a milujeme-li Boha a jeho dílo, budeme mít přirozeně naději, že toto dobré Boží dílo bude pokračovat.

Říkáme-li, že věříme v Boží vykoupení, je to víc, než jen vyznání, že Ježíš je náš Spasitel. Znamená to, že věříme, že Bůh vykupuje a zachraňuje lidstvo. Je to Boží dílo, nikoli naše. Znamená to věřit, že Kristus žil a zemřel pro všechny lidi, nejen pro ty, kdo jsou jako my, nebo kdo jsou v církvi. Věříme srdečně, že jsme vykoupeni, což znamená, že nejsme otroky hříchu. Věříme-li takto, milujeme Boha vším, co máme, neboť patříme jemu. Věříme-li takto, budeme milovat druhé stejnou láskou, jakou ukázal Bůh ve vykoupení. Budeme milovat i cizince a nepřátele. A žijeme-li v lásce a snažíme se konat dobro pro ty, které Kristus vykoupil, budeme se dívat do budoucnosti s odvahou a nadějí. Protože víme, že s Bohem věci nakonec dopadnou dobře a že my, jako věřící, budeme přivítáni domů naším Spasitelem.

Říkáme-li, že věříme, že Bůh posvěcuje, je to víc než říci, že věříme v Ducha svatého. Říkáme tím, že důvěřujeme, že naše svatost je založena v Bohu, ne v našich snahách. Znamená to: věříme, že nám Bůh požehnal a že působí v nás, aby nás

udělal lepšími lidmi. A ještě důležitější, znamená to věřit, že Bůh žehná i druhým a posvěcuje je. A věříme-li, že Bůh žehná lidem a posvěcuje je, můžeme jednat v lásce v rodině, mezi přáteli, sousedy, ale i s cizinci a nepřáteli, protože víme, že Bůh žehná druhým stejně, jako žehná nám. Můžeme mít hlubokou a trvalou naději v lepší budoucnost, protože víme, že Boží duch působí ve světě.

3.3 *Znáť Krista jako Spasitele*

Založením Ochranova pod vedením hraběte Zinzendorfa byla v dějinách teologického myšlení Jednoty otevřena nová kapitola. Zinzendorf pocházel z luterského prostředí, ale roku 1737 byl konsekrován na biskupa obnovené Jednoty bratrské a stal se jejím vůdcem a předním teologem. Zinzendorf byl přesvědčen, že se křesťané v jeho době stali příliš pohodlnými. Zatímco v etablovaných církvích se nedařilo pohnout lidským srdcem zvěstí evangelia, Zinzendorf objevil nový, jiskřivý způsob kázání, který v Jednotě roznítil obnovu. Společenství Moravanů se proměnilo v misijní církev, která už za jeho života vytvářela sbory od Grónska po Jižní Afriku. Řada provincií Jednoty byla založena v době Zinzendorfova vedení. Mnoho písní a obřadů naší církve bylo vytvořeno v jeho době a odráží jeho myšlenky. Proto je pro kazatele Jednoty velmi důležité vědět něco o Zinzendorfově teologii.

Středem Zinzendorfovy teologie je Kristus. Zinzendorf se držel výrazně trojičního učení. Věřil, že Bůh je Otec, Syn a Duch svatý. Syn je stejně Bůh jako Otec, což znamená, že existoval od věčnosti. Existoval s Otcem i Duchem dříve, než byl stvořen svět, ale před dvěma tisíci let v Palestině na sebe vzal Bůh Syn lidské tělo v Mariině lůně. Tomu se říká inkarnace a pro Zinzendorfa to byla nedůležitější událost dějin lidstva. Protože Kristus viděl, že lidé jsou spoutáni hříchem a neschopni se sami zachránit, vzal na sebe lidskou podobu a stal se člověkem jako ostatní lidé, aby mohl všem nabídnout vykoupení. Taková byla role, kterou hrál Kristus v Božím plánu spasení, zdůrazňoval Zinzendorf. Jak to vyjadřuje Jan (3,16): „*Bůh tak miloval svět, že dal svého jednorozného Syna, aby ten, kdo v něj věří, nezahynul, ale měl život věčný.*“ Právě poznání Boha jako milujícího Otce přichází skrze Ježíše Krista, na jehož tváři vidíme světlo Boží slávy (2K 4,6).

Zinzendorf věřil, že vykoupení začalo, když se Bůh Syn stal člověkem. Byl plně božský i plně lidský. Jeho božská přirozenost požehnala lidskou přirozenost žen a mužů. Ženská těla, myslí i duše byly požehnány skrze těhotenství a narození z Marie; mužská těla, myslí a duše byly požehnány Ježíšovým lidstvím v mužském těle. Ježíš byl zcela lidský. Jeho rodiče ho museli učit stejné věci, jaké rodiče učí děti. Někdy byl nemocen. Měl lidské emoce, jedl a pil. To, že byl božský, mu nebránilo, aby pociťoval vše, co cítí lidé. Dokonce byl pokoušen Satanem, ale pokušení překonal. Toto všechno změnilo, podle Zinzendorfa, lidský úděl. Díky inkarnaci se už lidé nemusí stydět za svá těla a svou přirozenost. Lidé již nemusí být otroky svých žádostí

a sobeckých přání. Můžeme žít tak, jak žil Kristus a následovat jeho učení. Může nás těšit i to, že Kristus byl ochoten sdílet dokonce i zkušenost smrti.

Znát Ježíše jako Spasitele znamená (podle Zinzendorfa) vědět, že byl ukřižován a strpěl potupnou smrt pro naše spasení. Klíčem k porozumění tajemství Boží lásky je „slovo kříže“ (1K 1,18), totiž zvěst, že Ježíš dal svůj život jako výkupné za mnohé (Mk 10,25) a že jeho utrpení a rány jsou prostředky, kterými jsme uzdraveni z naší bídy a hříchu (Iz 53,5). Zinzendorf byl přesvědčen, že právě toto je jádrem evangelia. Lidé pochopí hloubku Boží lásky k sobě jediné ve chvíli, kdy uvidí Ježíše umírat na kříži. Kazatelé by měli být jako malíři, kteří lidem ukazují obraz Boží lásky v Ježíšovi. Křesťané se musí naučit milovat umírajícího Krista a se ženami stát pod křížem. Víra v Krista není podle Zinzendorfa ani mravnost, ani učení, ale vztah se Spasitelem, který věčně nese znaky svého utrpení. V souladu s tím ukládal Zinzendorf misionářům, aby zvěstovali ukřižovaného Spasitele. Není třeba učit lidi, že existuje Bůh, protože to všichni vědí. Není třeba učit je, jak mají být mravní, protože všichni mají nějaký mravní smysl. O Bohu je třeba lidem svědčit, že miluje lidi tak silně, že se stal člověkem a dal za ně svůj život. Misionáři musí kázat o Beránku Božím, který svou obětí a smrtí překonal moc hříchu, smrti a ďábla. To je to, co potřebují slyšet lidé v Grónsku i v Africe, a čemu budou rozumět.

3.4 Náboženství srdce

Zinzendorf žil v osvícenské době, kdy filosofie začala zpochybňovat křesťanskou víru ve jméno rozumu. Základním argumentem je nevěřit ničemu, čemu nerozumíme. Osvícenský ohled na náboženství byl intelektuální a nenechával prostor pro obraz Krista jako Spasitele, který zemřel na kříži za hříchy světa. V této situaci cítil Zinzendorf potřebu prezentovat alternativní pohled na náboženství, který nazval „náboženstvím srdce“. Křesťanská víra, argumentoval, není racionální systém vědění o Bohu. Je to živý vztah s Kristem. Jak by lidé se svým omezeným poznáním mohli pochopit Boží nekonečnou vznešenost? Boha můžeme poznávat jenom těmi způsoby, kterými se on sám dává poznat: v osobě Ježíše Krista, kterého poznáváme jako svého spasitele prostřednictvím zkušenosti srdce. Centrem náboženského poznání nebyla pro Zinzendorfa hlava, ale srdce. Tvrdil, že Kristus se nám dává poznat ve vnitřní zkušenosti, v citění, a proto i lidé se sníženými intelektuálními schopnostmi, jako děti nebo duševně handicapovaní lidé, mohou navázat vztah s Kristem.

V tomto důrazu na důležitost citění a zkušenosti pro praxi živé víry nebyl Zinzendorf zdaleka sám. Řada představitelů evangelického probuzeneckého hnutí, jako George Whitefield nebo John Wesley, zastávala stejný názor. Zatímco některá obnovená hnutí učila, že pravá víra vyžaduje osobní zkušenost obrácení podle určitého vzoru, Zinzendorf uznával, že v tom, jak lidé poznávají Krista, existují rozdíly. Každá osoba má svou jedinečnou cestu k víře, protože Kristus vede každého podle konkrétních potřeb a charakteru. Někdo může zažít náhlé obrácení, zatímco víra

jiného roste pomalu a postupně. Všechny však Zinzendorf povzbuzoval, aby pozorně dbali na to, co Kristus činí v jejich srdcích a aby své zkušenostmi sdíleli s ostatními. Věřil, že náboženství srdce je obzvláště důležité pro misijní oblasti, kde byli noví křesťané vedeni k utvoření živého vztahu s Kristem navzdory komunikačním a kulturním rozdílům a omezením.

Přestože Zinzendorf zdůrazňoval náboženství srdce, byl zastáncem dobrého vzdělávání. Předpokládalo se, že všechny děti ve společenstvích Jednoty navštěvují školu. I na misijních polích se lidé učili číst a psát. Každý věřící by si měl být schopen sám číst v bibli. Byl založen i teologický seminář pro vzdělávání kazatelů. I dary poznávání a rozumu mají být cvičeny pro službu Kristu a církvi.

(příště – Základ Jednoty)

Změna redaktora Hesel

Nejen u nás došlo ke změně týmu, který vytváří Hesla, když po desetiletích neocenitelné práce odešel bratr Miroslav Matouš. Letos se vyměnil redaktor i pro německá Hesla - Losungen. Bratr Erdmann Becker, který se po léta staral o proces vzniku Hesel, odešel do důchodu a na jeho místo nastoupil bratr Friedemann Hasting, kazatel z Neugnadenfeldu.

Netřeba dodávat, že příprava Hesel v němčině je mnohonásobně složitější než převod hotových Hesel do češtiny, a že to znamená v podstatě celé tři roky práce mezi vylosováním každodenních hesel a vytištěním hotové knížečky, a je to hodně organizačních starostí, protože se práce postupně předává mezi spolupracovníky a redaktor musí hlídat, zda všechno jde podle plánu a postarat se o řešení, kdykoli se něco zadrhne.

Přejeme bratru Beckerovi požehnané a klidné dny a nepochybujeme, že Hesla na další roky budou připravena stejně spolehlivě a dovedně jako dosud.

(red)

náš seniorát

Zprávy ze sborů

PRAHA

nový zpěvník

Již plně zpíváme z nového evangelického zpěvníku. Postupně si zvykáme na textové změny v některých písních. Též se každou neděli naučíme novou píseň. Je toho ještě mnoho, na co si budeme zvykat.

návštěva z Německa

Dne 1. září nás navštívili – a nejen to, i přenocovali – dobrovolníci z organizace Lauf-KulTour. Tato organizace vznikla ve městě Chemnitz na technické univerzitě. Chce upozornit na Duchennovu svalovou dystrofii. Duchennova nemoc neboli Duchennova muskulární dystrofie (DMD) je vrozená genetická vada, která postihuje pouze chlapce. Jak již název napovídá, nemoc je charakteristická ochabováním a ztrátou aktivní svalové hmoty.

Tato organizace pořádá štafetové běhy, při kterých nejen upozorňuje na tuto nemoc, ale startovním pro zdravé (většinou) cyklisty vybírá peníze pro výzkum a léčbu této choroby. Vždy jeden člen závodu běží a za ním na kole jej doprovází ten, jenž se o něj stará. Ti, co běží, běží jednu hodinu maximálně dvakrát za den. Většinou to jsou právě ti, kteří mají svalové potíže. Po uběhnutí stanovené trasy a doby jej na další stanoviště dopraví dodávka, která tvoří zázemi.

Kolem 21 hodiny se před naší kaplí objevila první dodávka. Postupně přijeli cyklisti i běžci a též druhá dodávka. Naše lavice se rázem změnily na postele. Vždy dvě a dvě řady židlí se otočily proti sobě, karimatky, spacáky, nádobí, prostě vše potřebné k tomu, aby si návštěvníci připravili večeři, se vyvalilo z útroby dodávek. Vše bylo v autech složeno a nachystáno.

Na zahradě cyklisté rozložili naše stoly a dali k nim lavice. S čelovkou na hlavě bylo dostatečně vidět na pokrm i své sousedy. Nemáme sprchu, jen WC, avšak ani to nevadilo. Jako sprcha posloužila naše hadice na zalévání a venkovní kohout vody.

V tu dobu, kdy návštěvníci v kapli vše chystali a následně se připravovali k spánku, jsme měli Radu starších. Bylo to milé setkání, plné otázek na organizaci, kterou tito lidé zastupují. Oni zase ptali na náš sbor.

kulturní akce

Opět se rozběhla Kultura v Milíčově kapli. Mohli jsme slyšet krásný soprán Stanislavy Mihalcové, doprovázené klavírem a klarinetem. Zpívala písně od Louise Spohra, Mikuláše Schneidera-Trnavského a Arnolda Cooka.

Dětské tváře se opět rozzářily při loutkovém představení Jabloňová pohádka divadla *Loutky bez hranic*. I přes vytrvalý déšť přišli žáci Speciální školy v Chotouňské ulici.

... a ještě informace

V Domečku po manželech Ulrichových bydlí v této době ukrajinští uprchlíci. Tyto muže zaměstnal pan Vitásek z firmy Monolit, která opravovala Milíčovu kapli.
(eš)

TURNOV

300 let založení Ochranova

Jak zjistíte při prohlížení fotogalerie turnovského sboru (<http://jednotabratrskacbce-turnov.cz/galerie-2/>), byla celá řada turnovských sester a bratří při oslavách 300 let založení Ochranova. Zde je zpráva, převzatá se stránek turnovského sboru:

V týdnu od neděle 12. června do neděle 19. června proběhl vrchol oslav 300 let od založení Ochranova.

V neděli 12. 6. byly bohoslužby přenášeny rozhlasem a televizí, ve čtvrtek se konaly tradiční hody lásky s čajem a bochánky, jak je známe i my a pak přišel pátek. To památné datum 17. června. Přivítání všech hostů, městská slavnost ve velkém sále kostela a nakonec krátká „pout“ k památníku na místě prvního poraženého stromu pro stavbu Ochranova. Připomínám, že městečko Ochranov vzniklo jako bratrská obec a bylo postaveno doslova „na zelené louce“. Proto velká sláva pro celé město a mnoho návštěvníků a hostů z kulturní a společenské oblasti i zástupci spřátelených samospráv. A samozřejmě mnoho bratrů a sester z různých sborů Evropy i světa a také z různých církví.

Při přivítání v průběhu nedělních bohoslužeb bylo napočítáno hodně přes deset zemí, které byly zastoupeny. A mezi hosty nemohli chybět ani zástupci našich ochranovských sborů. Ve čtvrtek na Hody lásky zavítali hosté z Rovenska pod Troskami, v pátek přijela skupina z Železného Brodu – pro nesli pozdrav a předali dar při slavnosti u památníku – a zástupci Rady české misijní provincie. A potom v neděli dorazila čtyři auta ze sboru v Turnově. (Omlouvám se těm, kteří na fotografiích nejsou, ale takovou, kde bychom všichni turnovští byli pohromadě, nikdo neudělal). Bohoslužby byly slavnostní a pestré. Pěvecký chór na kruchtě, pěvecká skupina na pódiu, společný zpěv i varhanní skladby (sbor má zcela nové varhany), krátký vstup dětí i malá poutnická scénka. Centrem však bylo kázání biskupa Theo Clemense.

A došlo také na pozdravy hostů. Byla zastoupena i Českobratrská církev evangelická v osobě členky Synodní rady sestry Jany Šarounové a pozdravili představitelé z blízké i vzdálenější ekumény. Také turnovský kazatel vystoupil za celou skupinu s krátkým pozdravem a předal sboru vyřezávaného beránka, který je rozpoznávacím znakem Unitas fratrum po celém světě. Po bohoslužbách káva v parčíku před kostelem a mnoho rozhovorů se známými a někdy i dosud neznámými přáteli. Nakonec jsme byli pozváni na oběd, který se podával v centru pro handicapované. S velkou vděčností jsme se odpoledne vraceli do svých domovů.

(oh)

z církvi

Pamětní medaile Senátu ČR pro Pastoral Brothers

Mladí je budou určitě znát z facebooku, pražští evangelici z osobních kontaktů, pro sbory našeho seniorátu nemusí být zrovna známí, ale dva mladí faráři ČCE, Jakub Helebrant a Karel Müller, které mnozí znají právě z internetu jako Pastoral Brothers, obdrželi od předsedy Senátu ČR Miloše Vystrčila pamětní medaile za svou službu.

Je to hodně nezvyklé, aby farář dostal veřejné uznání za farářování. Za záchranu života – budiž. Za obětavou službu při živelních pohromách jako jsou povodně a tornáda – to bychom čekali. Ale za sdělování své víry – člověku se připomene „náboženská propaganda“, za kterou se za komunistů tvrdě trestalo. A teď – pamětní medaile „za originální přístup k tradičnímu“. Zkusmo rozšifrováno: za nový, velmi

civilní a humorný přístup ke křesťanství a jeho roli v životě.

Měl jsem možnost shlédnout řadu jejich vystoupení a moc se mi líbila. Že by je ocenili i senátoři, o tom se asi ani mně, ani jim nesnilo. Ale stalo se a je to jakési znamení, že se i dnes dá křesťanství interpretovat tak, aby bylo srozumitelné skoro všem, aby to byla zpráva zajímavá, přitažlivá a hlavně dobrá.

(jhjr)

Projev prezidenta Spolkové republiky Německo Franka-Waltera Steinmeiera

na valném shromáždění SRC 9. září 2022 v Karlsruhe

Poprvé po více než padesáti letech se valné shromáždění Světové rady církví opět schází v Evropě. Jako spolkovému prezidentovi je mi ctí a potěšením přivítat jménem naší země vás, kteří jste přijeli do Německa z celého světa.

Je to vůbec poprvé, co se ekumenická rada schází v Německu. Jsme vám upřímně vděční, že jste přijali pozvání a doufáme, že vám budeme dobrými hostiteli. Měla by to být oslava víry, vzájemných setkání a sdílení. Málokdy se nám stane, že by naši hosté byli tak rozdílní, a přesto je spojovala hluboká jednota. Srdečně vás tak všechny vítám!

Zde v Německu si s vděčností připomínáme, že německé církve se mohly zúčastnit prvního shromáždění v Amsterdamu již v roce 1948 a byly přijaty jako rovnoprávní členové. Po hrůzách, které Říše přinesla světu, po válce, po plánovaném pronásledování a vyvražďování evropských Židů – po všech těchto nepředstavitelných zločinech to nebylo vůbec samozřejmé.

Tim, že Světová rada církví přijala německé církve za své členy krátce po druhé světové válce, ještě před vznikem Spolkové republiky Německo a Německé demokratické republiky, nijak nezavírala oči před touto vinou. Přitom ale zároveň pomohla umožnit nový začátek. Dodnes jsme za to vděční!

Logo tohoto 11. valného shromáždění se skládá ze čtyř symbolů: kruhu, cesty, kříže a holubice.

Kruh klasicky označuje celou Zemi. A je to působivé: účastníci sem do Karlsruhe přijeli z více než sto dvaceti zemí; zastupují 352 církví ze všech koutů světa, „ze všech národů pod nebem“, jak se píše o Letnicích ve Skutcích apoštolů.

Presbyteriáni od řeky Hudson v New Yorku a presbyteriáni z Amazonie v Brazílii, anglikánští Maorové ze „země velkého bílého oblaku“ a anglikánští zástupci „High church“ ze zelených kopců Anglie, pravoslavní z Etiopské vysočiny a zwingliáni z úpatí švýcarských hor, jak reformovaní, tak luteráni i anglikáni z jednoho a té-

 World Council
of Churches
oikoumene.org

**Christ's love
moves the world
to reconciliation
and unity**

World Council of Churches
11th Assembly
Karlsruhe, Germany
31 August – 8 September, 2022

hož Johannesburgu, protestantští křesťané bez denominační specifikace z malých komunit v Číně, luteráni z pohoří Usambara a reformovaní z Bergského kraje v Severním Porýní-Vestfálsku, metodisté, kvakeri a mennonité ze všech koutů světa, muži a ženy z celého spektra pravoslaví. Je to tedy téměř jako tehdy v Jeruzaléme, kde lidé ze všech koutů tehdy známého světa slyšeli křesťanské poselství a byli uchvázeni Duchem svatým.

Tato pestrá rozmanitost je od počátku jedním z charakteristických rysů křesťanství. Od počátku nebylo jednotné, vedle denominačních rozdílů se znovu a znovu objevují regionální, dokonce i národní zvláštnosti. A tak se také křesťané vydávají různými cestami, které se musí znovu a znovu odrážet jak v teologické reflexi, tak ale také v praktickém bratrství.

Druhým symbolem loga shromáždění je proto cesta. Všichni máme před sebou cestu jako jednotlivci, ale také naše společenství, naše církve jsou stále na cestě. Nikdy nejsme hotovi, nikdy jsme nedošli k cíli. V průběhu času se naše církve vydaly velmi odlišnými cestami. To se odvíjí jednak od vnějších okolností, od historických, politických a ekonomických podmínek, ale také od způsobů, jakými je křesťanské poselství chápáno, vykládáno a uváděno do praxe v konkrétním společenství.

Někteří křesťané přitom občas zabloudili. Často se vydali po špatných a nebezpečných cestách. Na začátku jsem mluvil o zkušenostech naší německé církve.

Připomínám vražednou nenávist vůči Židům, která byla mezi křesťany a skrze křesťany po staletí podněcována v Německu, ale nejen zde. Jedním z velkých současných úkolů křesťanských církví na celém světě je bojovat proti antisemitismu. Musíme si toho být vědomi: Antisemitismus může mít mnoho podob. Vždy však zůstává ideologií nenávisti s historií vyhlazování.

Bezpečnost židovské komunity v Německu, v Izraeli i v ostatních zemích světa patří k imperativu všech náboženství! Nikdy nesmíme dopustit, aby se náboženství, které má člověka povzbuzovat a povznášet, stalo nástrojem ponižování druhých, nenávisti a násilí.

V současnosti vedou své věřící a celou církev na špatnou, ba rouhavou a víře se vyloženě protivící cestu představitelů ruské pravoslavné církve.

Ospravedlňují agresivní válku proti Ukrajině – proti svým vlastním, proti našim vlastním bratrům a sestrám ve víře. Tato propaganda proti svobodným právům občanů jiné země, tento nacionalismus, který svévolně prohlašuje za Boží vůli jakési imperiální sny o vládě diktatury, tento postoj se musí setkat s odporem i zde v tomto sále, na tomto shromáždění. Kolik žen, mužů a také dětí na Ukrajině padlo za obětí tomuto podněcování, této nenávisti a tomuto zločinnému násilí? Stovky, tisíce, desetitisíce, příliš mnoho!

Plošné bombardování a cílené útoky na civilní budovy, obytné komplexy, nemocnice, nákupní centra, nádraží a veřejná místa, válečné zločiny, které otevřeně stojí před očima celého světa: Tady a teď se o tom nesmí mlčet. Musíme o tom mluvit,

musíme to odsoudit, musíme, v neposlední řadě jako křesťanské společenství, deklarovat svou podporu důstojnosti, svobodě a bezpečnosti Ukrajinců. Rád bych využil této příležitosti, abych ještě jednou velmi srdečně přivítal delegace církví z Ukrajiny – a doufám, že si z tohoto setkání budou moci odnést sílu a podporu do svých již dlouho trpících církví a sborů ve své zemi.

Dnes jsou zde také zástupci ruské pravoslavné církve. To, že tu jsou, není v dnešní době vůbec samozřejmostí. Od tohoto shromáždění očekávám, že nebudou ušetření pravdy o této brutální válce a kritiky role jejich církevního vedení. Ano, vždy jde o budování mostů mezi křesťany. To je a zůstává jedním z našich nejdůležitějších úkolů. Stavba mostu ale vyžaduje ochotu na obou stranách řeky; žádný most nelze postavit, pokud jedna strana strhává jeho podpůrné pilíře. Ale musí přece být alespoň dialog, zaznělo tady před tímto shromážděním. Ano, ale dialog není samoúčelný. Dialog musí vynést na světlo to, co jest. Dialog musí odhalit nespravedlnost, pojmenovat oběti i pachatele – a jejich spolupachatele. Dialog, který se omezuje na zbožná přání a zůstává vágní, ten se v nejhrošším případě stává jakousi kulisou pro ospravedlňování a propagandu. O jaký dialog se tedy jedná? To je volba, před kterou toto shromáždění stojí, a naše německé stanovisko – mluvím i jménem spolkové vlády – je zde jasné.

Chci dnes také připomenout, že stovky ruských pravoslavných kněží se veřejně postavily na odpor a proti válce, a to navzdory hrozbám Putina režimu. Chci se dnes obrátit i na tyto odvážné, kteří nám svým příkladem připomínají odpovědnost náboženství za mír: I když se dnes nemůžete účastnit tohoto shromáždění a nemůžete na něm promluvit – slyšíme vás! Kéž i váš hlas najde v tomto shromáždění odezvu!

Vedení ruské pravoslavné církve se podílelo na zločinech války proti Ukrajině. Tato totalitní ideologie, převlečená za teologii, vedla k úplnému nebo částečnému zničení mnoha náboženských objektů, kostelů, mešit, synagog, vzdělávacích a administrativních budov náboženských komunit na území Ukrajiny. Žádný křesťan, který má ještě víru, rozum a smysly pohromadě, nebude v něčem takovém schopen rozpoznat Boží vůli. To vše je v hlubokém rozporu s třetím symbolem loga shromáždění, tedy křížem.

Kříž je závazek, který spojuje všechny křesťany s nevinným trpícím, nevinným odsouzeným, který na něm zemřel. I když to bylo v dějinách často překrucováno, kříž nikdy nemůže být světským znamením nadvlády.

Kříž zůstává rozhodujícím znakem křesťanské identity v celém ekumenickém hnutí: znamená lásku a milosrdenství, prioritu chudých, trpících a potřebných všeho druhu. Láska k bližnímu není jen dobročinnost, může a musí mít také politické důsledky, může a musí spočívat v boji za spravedlnost, v zasazování se o zastoupení marginalizovaných – jednotlivců nebo celých skupin.

Ti, kdo v modlitbě Páně prosí o chléb vezdejší pro sebe, mají také povinnost a právo zajistit nebo bojovat za to, aby všichni měli dostatek jídla a slušný život.

„Boží království,“ prohlásili kdysi naši katoličtí bratři a sestry zde v Německu, „není lhostejné tvář v tvář cenám světového obchodu.“

Vím, že mezi církvemi, které se zde sešly a které jsou tak rozmanité, jsou naléhavě diskutovány různé sociální a ekologické otázky:

Jsou zde církve chudé i bohaté, jsou zde církve pronásledované státem, církve politicky tolerované, církve veřejně uznané a svobodně působící. Existují menšinové církve a církve, které mají zásadní vliv na politiku a kulturu svých zemí. Jsou tu církve ze zemí stížených válečnými konflikty nebo občanskými nepokoji.

Pro některé jsou důsledky změny klimatu již přímo patrné, pro jiné je hlavní obavou křiklavý kontrast mezi bohatými a chudými.

Jinde je sexuální zneužívání velkým společenským a také církevním problémem, který byl příliš dlouho zlehčován, utajován nebo zakrýván.

Na jiných místech ohrožují krádeže půdy a mafiánské struktury samotné základy života. Důsledkem je často obchodování s dětmi, nucená prostituce, otročká práce a vždy jsou tím nejvíce postiženi chudí.

Některé církve vedou debaty o nejtěžších etických otázkách, například o začátku a konci života, o kontrole porodnosti nebo eutanazii. Pro ostatní jsou v popředí zejména elementární medicínské otázky: Jak ochránit lidi před AIDS, před jinými epidemiemi, jak se všichni mohou podílet na spravedlivém zdravotním systému?

Vím, že církve na celém světě odvádějí skvělou práci, když se snaží vyrovnávat s různými úkoly. Často jsou jedinou podporou a kontaktním místem tam, kde státní struktury buď neexistují, nebo nejsou dostatečné.

Toto setkání věřících křesťanů z celého světa nabízí všem jedinečnou příležitost. Doufám, že se vám všem podaří využít zdejších setkání k tomu, abyste se dozvěděli o potřebách druhých, abyste mohli sami požádat o pomoc, abyste se učili jeden od druhého, abyste mohli zažít nebo poskytnout podporu a solidaritu.

Víme toto: Dlouhodobá nespravedlnost je sama o sobě násilím – a vede stále znovu k násilí, teroru a válce. K míru vede pouze spravedlnost, ekologická, ekonomická a politická spravedlnost. „Spravedlnost vytvoří pokoj“: toto staré poselství proroka Izajáše stále platí a musí určovat naše jednání.

Čtvrtým symbolem 11. shromáždění Světové rady církví je holubice. Kdysi byla symbolem míru, který tolika lidem chybí a v nějž tak toužebně doufáme. V mnoha tradicích je také symbolem Ducha svatého. Ale především je to posel, kterého poslal Noe ve Starém zákoně, aby zjistil, zda potopa ustoupila, zda se celková katastrofa blíží ke konci.

Pro nás by dnes tato holubice měla být znamením varování a znamením naděje.

Varování je toto: udělat vše pro to, aby se zabránilo katastrofě způsobené člověkem, kterou nekontrolovaná změna klimatu přinese. Mnoho lidí se již stalo obětí nepochybných předzvěstí této katastrofy – a jejich zástupci jsou také zde v Karlsruhe a mohou o tom podat zprávu jako očití svědci. Zde jsme my křesťané povoláni zcela

zvláštním způsobem, protože stvoření je také svěřeno do našich rukou, také do naší odpovědnosti za jeho zachování. Naše svoboda nakládat se zemí, s jejími poklady a dary, nesmí a nemůže být neomezená. Zde mají bohaté a průmyslové země a církve v nich přirozeně zvláštní odpovědnost.

Holubice však může být a měla by být také znamením naděje. Pokud uděláme, co můžeme – a co musíme! – země se znovu objeví na obzoru: společná země, obyvatelná země, na které můžeme všichni spravedlivě žít.

Vážení hosté, milí bratři a sestry – mohu to říci jako křesťan mezi křesťany zde v Karlsruhe dnes odpoledne – přeji vám všem dobré, úspěšné 11. shromáždění Světové rady církví, které se bude vyznačovat diskusí, modlitbou a dialogem, ale také jasností a rozhodností, moudrou analýzou a připraveností jednat, jak vzhledem do toho, co je nutné učinit, tak také naději.

Vše nejlepší pro vás, ještě jednou vítejte a Boží požehnání!

(přeložil generální sekretář Ekumenické rady církví Petr Jan Vinš)

nový zpěvník

V prvním letošním čísle časopisu jsem vyzval k přemýšlení nad novým evangelickým zpěvníkem a požádal o zaslání reakcí, názorů, zkušeností s ním. Za půl roku jsem dostal příspěvek jediný, z Rovenska. Zde je:

V Rovensku jsme nový Evangelický zpěvník přijali, zpíváme z něj ob neděli (střídá se s klasickým Bratrským zpěvníkem). Oceňujeme jeho jinakost, která nás probouzí k novému promýšlení poselství slov i melodií. K BZ se pak vracíme s osvěženými očima, můžeme se na starých, mockrát přezvýchávaných místech v písních bránit různým automatismům v hlase i myšlení. A velice se radujeme z kompletního žaltáře s variantními verzemi žalmů. Máme tudíž v úmyslu zachovat nastolený dialog zpěvníků, odrážející naši dvojí identitu. I proto, abychom se mohli čas od času „ponořit do Zinzendorfa“. (-mj-)

Vím o sborech, kde se používá nový zpěvník, ostatně jsme si to kdysi odhlasovali na konventu. A na svůj dotaz, jestli není v něčem nedostatečný, jsem dostal třeba odpověď (uvnitř seniorátu), že když jsme se neozvali během přípravy, teď už bychom prostě měli přijmout, co máme.

Nejsem odpůrcem nového zpěvníku, i když mi v něm leccos není blízké, někde mi přímo vadí (modlitba k Janu Křtiteli?! – č. 441) a něco mi tam citelně chybí.

Hezký obrat „ponořit do Zinzendorfa“, použitý pro náš bratrský zpěvník, je signálem. Ano, chceme-li si zazpívat písně Zinzendorfovy, musíme dnes sáhnout zpátky po našem starém zpěvníku. Z EZ zmizely jak „Srdce k srdci“, tak „Jezu, rač ty sám“ a dokonce i „Kristova krev a spravednost“. Zinzendorfa v rejstříku nového zpěvníku nenajdeme. Je tu jedna výjimka – píseň 261 – Buď chválen, milý Ježíši, která byla převzata ze starého zpěvníku JB 1908 a upravena. Původ je u Zinzendorfa, ale jako autor už není uveden.

Christian Gregor tu píseň má, jedinou – zpívané požehnání (Milost Pána našeho Jezu Krista, 217).

Z obnovené Jednoty je tu ještě píseň 773 – Pěj haleluja Pánu vstříc. Ta je z amerického prostředí, melodie Johanna Bechlera. Měla vyjít v připravovaném novém zpěvníku Jednoty, nakonec vyšla v EZ.

Na dotaz, proč zmizely písně Zinzendorfovy, jsem dostal odpověď, že byl zpravidla nevyhovující text, někde i melodie (Jezu, rač ty sám). Je pravda, že překlady Zinzendorfových písní jsou spíš přesné než hezké – a že i v Německu jeho původní texty hodně vytrídili a poupravovali, protože jsou zkrátka cizí našemu dnešnímu vnímání. Je zajímavé, že staré bratrské písně jsou nám po pěti stech letech blíže, někde dokonce velmi aktuální.

Podtrženo a sečteno:

V Bratrském zpěvníku 1954 bylo 32 písní Mikuláše L. Zinzendorfa, 10 písní Christiana Gregora, 5 písní Christiana R. Zinzendorfa a 3 písně Kristiana Davida, tedy 50 písní z Obnovené Jednoty. Přestože se některé skoro nezpívaly, ať vinou toho, že byly hudebně i textově slabé (což některé byly), nebo proto, že byly ve zpěvníku 1954 prostě pokaženy (např. píseň 275), při práci na revizi zpěvníku jsme počítali, že je zredukujeme asi o čtvrtinu. Většina z nich se zpívala a zpívat by se mohla.

Uvažujeme-li o bratrské identitě obnovené Jednoty, písně v ní hrály a hrají důležitou roli. Kdybychom tyto písně prostě vyřadili z užívání, určitě by nás to ovlivnilo víc, než změny ve správě sborů, změny hranic seniorátů či jiné spíš organizační věci.

Můžeme říci, že tu naštěstí máme písně k večeri Páně a písně k pašijním hodinám, kde je řada těchto písní zastoupena. Přesto pro mě zůstává nepřítomnost ochranných písní v novém zpěvníku zklamáním a citelným nedostatkem.

Protože se však zdá, že jiné čtenáře NBL věc nijak nepálí, vezměte tento příspěvek jako informaci, co si o věci myslím já. Slyšel jsem, že nový zpěvník byl připravován hlavně pro nastupující generaci a generace příští, k nimž rozhodně nepatřím, takže moje dojmy jsou možná projevem mizejícího druhu.

Čímž patrně pokus o rubriku Nový zpěvník uzavřeme.

Bratrsky Váš Jindra Halama

Bratr Tůma Němec († 1522)

Mezi kněžími Jednoty bratrské bylo jistě i mnoho těch, jejichž jména ani neznáme a nic se o nich nedochovalo. Mezi těmi, o kterých se dochovalo nemnoho, ale něco přece, je i kněz Tůma z Lanškrouna, zvaný Němec, od jehož úmrtí letos uplynulo či uplyne 500 let.

Tento Bratr, který uměl německy stejně dobře jako česky (odtud i jeho přízvisko), byl správcem sboru v Lanškrouně, kde zřejmě strávil celý život. Poprvé o něm slyšíme v souvislosti s návštěvou německých Valdenských kolem roku 1475. Otázka, proč přišli dva valdenští poslové právě do Lanškrouna, může souviset s tím, že v Lanškrouně již nějací bývalí Valdenští sídlili a byli členy bratrského sboru. Bratr Tůma pocházel z Rožmberka, kde byli Valdenští už delší čas a sám se zmínil, že Valdenské dobře znal. Je možné, jak se domnívá i Jos. Th. Müller, že sám pocházel z Valdenských.

Když se v roce 1480 rozpoutalo v Braniborsku kruté pronásledování Valdenských, dostali od nich Bratří prosebný dopis a vyslali k nim tříčlennou delegaci, v níž byl právě i Tůma Němec. Byli sice cestou zatčeni a vyšetřováni v Kladsku, v červnu 1480, ale nakonec byli propuštěni a vrátili se zpět. Bratří zorganizovali druhé poselstvo, v němž byl opět Tůma Němec, které cíle dosáhlo, a nabídlo mnoha Valdenským, aby přišli na Moravu.

Tak vznikla německá větev Jednoty bratrské, neboť nakonec přišlo na Lanškrounsko a Fulnecko několik set německých Valdenských, kteří se tu usadili a připojili se k Jednotě. Bratr Tůma Němec na tom měl nepochybně nemalý podíl.

A do třetice se s Bratrem Tůmou Němcem setkáváme, když se vypravil Lukáš Pražský roku 1498 na cestu do Itálie. Jeho průvodcem byl Bratr Tůma, který tedy s Bratrem Lukášem také viděl ve Florencii popravu Girolama Savonaroly. I tady se objeví jméno Valdenských, tentokrát od protivníka, když Lukáše mnich Jan Vodňanský obvinil, že šel do Itálie za Valdenskými. To ovšem Lukáš odmítl a odnikud o tom žádné zprávy nejsou.

Ještě jednou se objevuje jméno Bratra Tůmy Němce, a to v zápise z doby sporů mezi Malou a Velkou stránkou v Jednotě, někdy v první polovině 90. let, kde je Tůma Němec jmenován mezi zastánci nového směru společně s Lukášem Pražským, Vavřincem Krasnickým, Tůmou Přeloučským a řadou dalších Bratří.

Tím ovšem končí v dokumentech Jednoty zmínky o Bratru Tůmovi Němci. Dalších dvacet let zřejmě spravoval sbor v Lanškrouně a do veřejných věcí nevstupoval, alespoň ne tak výrazně, aby se o tom někde psalo.

V bratrské knize zemřelých není ani přesné datum jeho úmrtí, jen poznámka: *Léta Páně 1522. Umřel B. Thůma Němec v Landskroně.* Stojí za to si ho připomenout.

(red)